

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елена Савова,
Нов български университет,
професионално направление

**1.3. Педагогика на обучението по чужди езици (немски език)
за придобиване на научната степен „доктор“
в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ...
с кандидат Глория Костадинова Бакърджиева,
докторска програма „Методика на обучението по чужд език“ – латински,
с представен дисертационен труд
„Възгледите на Квинтилиан за езиковото обучение“**

Характерни особености на съвременната методика на езиковото обучение са нейната ориентация към изграждане на компетентности, необходими за справяне с житейски и професионални ситуации, както и търсенето на иновативни, съответстващи на съвременната дигитализирана и глобализирана среда, похвати за рационално и ефективно постижение на учебните цели. Същевременно от няколко години се развива и т. нар. „лингводидактическа археология на познанието“, съсредоточена в реконструиране на педагогически идеи от изминали исторически периоди и в откриване на тяхната значимост за съвременните теория и практика на образованието. На този фон е създаден дисертационният труд на Глория Бакърджиева „Възгледите на Квинтилиан за езиковото обучение“. Като специалист по методика на преподаването по класически езици и по-специално латински език, авторката се обръща към Квинтилиановия трактат „Обучението на оратора“ и го изследва в нова за българския научен контекст светлина. Основавайки се на оригиналния текст, но и на разработки върху него от различни исторически периоди до наши дни, дисертантката се стреми да открие продуктивни за съвременната методика идеи за развиване на родноезиковите и чуждоезиковите умения в тяхното взаимодействие при изграждането на многоезична личност.

В тази връзка са определени и много добре и точно формулирани обектът, предметът, целите и задачите на изследването. В съответствие с тях са избрани изследователските методи, приложени в дисертационния труд. Сред тези методи, освен обявения като основен, метод на лингводидактическата реконструкция, особено място заема херменевтичният анализ на оригиналния текст на фона на историческата епоха и образователните условия в античността, авторовата личност, съдържанието на текста, неговата рецепция в диахронен план и възможностите за „приложението“ на извлечените

от него образователни концепции в контекста на съвременното обучение. Посочената логика се отразява и в структурата на дисертацията, която същевременно е изградена според изискванията за дисертационен труд (пет глави, от които уводна с очертаване на актуалността и основните параметри на изследването и кратък литературен обзор, исторически преглед, анализ и реконструкция на концепциите, заключителна глава с отразяване на рецепцията на Квинтилиановите идеи и изводи).

Изследването се основава на задълбочено и разностранно познаване на авторитетни и необходими теоретични източници от областта на класическата филология, общата педагогика и методиката на обучение по съвременни езици. В библиографията са посочени 10 извори на оригинални текстове и 95 заглавия от научната литература на общо 9 езика. Добре би било сред тях да бъдат включени и български публикации по история на педагогиката с цел очертаване и на българските основи, върху които стъпва разработката, както и някои от използваните в труда, но непосочени в библиографията теории за усвояване и преподаване на език (напр. на стр. 71 ил 74).

Оригиналният текст е анализиран в последователността на неговото изложение. В подкрепения с множество цитати анализ и особено в изводите към отделните глави се открояват ключови от гледна точка на съвременната теория въпроси като: концепции, свързани с общото образование и възпитанието, общодидактически принципи, учебни цели и съдържание, методи и специфични похвати на преподаване, ролята на учителя, ученика и семейната среда. Реконструкцията на посочените образователни и методически идеи свидетелства за много интересни наблюдения. Проследява се цялостната образователна доктрина на Квинтилиан, която обхваща развитието на личността „от люлката до готовността за професионална реализация“ (стр. 68). Откриват се допирни точки със съвременни актуални теории, като схващанията за билингвизма, за „естествените“ и когнитивните подходи към езикоусвояването, за прилагането на игрови методи, за ученето с повече сетива, за влиянието на положителната учебна атмосфера и продуктивното съревнование, за планирания учебен процес, за ранното чуждоезиково обучение и многоезичието. Преоткриват се и се преосмислят в актуален лингводидактически контекст идеите за базиране на езиковото обучение на знания за езиковата система и на най-добрите речеви образци, за етапите и процедурите при рецептивна и продуктивна работа с текст, за ролята на запаметяването и др. Би било добре някои съпоставките с популярни днес теории и постановки (напр. на стр. 71, 74) да бъдат по-подробно аргументирани. Така смелият и иновативен поглед към тези теории би бил още по-убедителен.

В резултат на реконструкцията на педагогическите концепции на Квинтилиан се доказва основната хипотеза на изследването - за това, че „днес можем да извлечем важни и полезни изводи, които да способстват за по-нататъшното развитие на модерната методика на преподаване и изучаване както на класическите езици, така и на говоримите езици“ (стр. 8).

Качеството на дисертационния труд дава основание да се приеме наличието на посочените от авторката приноси, сред които най-важните са:

1. За първи път в българската академична литература се предлагат паралели между античната теория и практика на езиковото обучение и съвременната лингводидактика.

2. Направен е успешен опит – първи в българската академична литература - да се изтъкнат целенасочено и систематизирано качествата на „Обучението на оратора“ като извор на идеи за развитие и усъвършенстване на съвременното обучение по класически и модерни езици.

Авторският превод на откъси от трактата, техните тълкувания от лингводидактическа перспектива, както и приложеният латинско-български речник на термини, свързани с езиковото обучение, имат познавателна стойност и могат да бъдат посочени сред приносите в изследването.

Дисертационният труд насочва към преоткриване на ролята на езика не само като средство за общуване, но и като инструмент на човешкото познание, развитие и усъвършенстване. По този начин той илюстрира залегналото в българските нормативни документи разбиране за целите на чуждоезиковото обучение с техните нравствени, културни и образователни измерения.

Авторефератът предава адекватно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Резултати от дисертационното изследване са представени в 12 статии и доклади на научни конференции, от които 5 са публикувани в престижни научни издания, включени в международни бази данни и в Националния референтен списък.

В заключение може да се отбележи, че дисертационният труд свидетелства за богатата теоретична осведоменост и за изследователските умения на дисертантката.

Ето защо предлагам на уважаемото Научно жури, на Глория Костадинова Бакърджиева да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по...“, научна специалност „Методика на обучението по чужд език“ – латински.

София, 18.12. 2019 г.

доц. д-р Елена Савова